

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-148 (Soruşturma)

Karar Sayısı : **07-73/891-335**

Karar Tarihi : 19.9.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

- 10 **Başkan** : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Pelin ERDOĞAN, Aytül TOKATLI,
Hüseyin COŞGUN

C. ŞİKAYET EDEN : Re'sen

D. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN:

- 20 - Üsküdar Kuyumcular Derneği
Hakimiyet-i Milliye Cad. Ahmediye Meydanı Kevser İşhanı
No: 93/2 Üsküdar İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Üsküdar Kuyumcular Derneği'nin altın alış ve satış fiyatını belirlemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği iddiası.

- 30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde yurt genelinde çeşitli illerde dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş kuyumcu esnafının fiyat tespitinde buldukları beyanlarına yer verildiği tespit edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ

İstanbul Kuyumcular Odası yayını İKO Bülteni'nde yurt genelinde çeşitli illerde dernek ya da oda çatısı altında örgütlenmiş kuyumcu esnafının fiyat tespitinde buldukları beyanlarına yer verildiğinin tespit edilmesi üzerine, 24.11.2006 tarih ve 2006-3-148/İİ-06-AÇ sayılı İlk İnceleme Raporu hazırlanmıştır.

- 40 Söz konusu İlk İnceleme Raporu'nun görüşülmesi sonucunda alınan 30.11.2006 tarih ve 06-86/1119-M sayılı Kurul Kararı ile; konuya ilişkin olarak 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti için, Üsküdar Kuyumcular Derneği (Dernek) hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi gereğince soruşturma yapılmasına karar verilmiştir.

- 50 7.12.2006 tarihinde, Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ilk yazılı savunması süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

Soruşturma sonucunda hazırlanan 28.5.2007 tarih ve SR/07-10 sayılı Soruşturma Raporu Kanun'un 45. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Başkanlıkça tüm Kurul Üyeleri ile ilgili tarafa tebliğ olunmuş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince taraftan 30 gün içinde yazılı savunmasını göndermesi istenmiştir. Dernek'in ikinci yazılı savunması yasal süresi içinde Kurum'a intikal etmiştir.

60 Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı 6.7.2007 tarihli "Ek Yazılı Görüş", Kanun'un 45. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, 10.7.2007 tarihinde tüm Kurul Üyeleri ve tarafa tebliğ edilmiştir. Tarafın ek görüşe karşı üçüncü yazılı savunması yasal süresi içinde sunmuştur.

Rekabet Kurulu'nun 21.8.2007 tarih ve 07-65 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 19.9.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyesi, Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca tarafa gönderilmiştir.

19.9.2007 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmıştır.

70

Rekabet Kurulu 19.9.2007 tarihinde 07-73/891-335 sayılı nihai kararını vermiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

1. Dernek'in üyelerine bildirdiği altın alış ve satış fiyatlarının tavsiye niteliğinde olduğu;
- 80 2. Ancak, Dernek Tüzüğü'nün 5. maddesinin 3 numaralı maddesinin üyelere bildirilen fiyatların tavsiye niteliğinde olduğu konusunda belirsizlik yaratması nedeniyle bu maddenin yeniden düzenlenmesinin gerektiği, yapılan değişikliğin Kurum'a tevsik edilmesi gerektiği;
3. Dernek'in altın alış ve satış fiyatlarını üyelerine tavsiye niteliğinde bildirmesinin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki şartları sağladığı ve muafiyet alabileceği

ifade edilmektedir.

90

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Soruşturmaya taraf olan Dernek üyelerinin kuyumculuk sektöründe faaliyet gösterdikleri dikkate alınarak ilgili ürün pazarı, "kuyumculuk pazarı" olarak belirlenmiştir.

100

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri alanın rekabet koşullarının yeterli derecede homojen ve özellikle komşu bölgelerden hissedilir derecede farklı olması, ilgili coğrafi pazarın tespitinde büyük bir önem taşımakta ve belirleyici olmaktadır.

110 Soruşturmaya taraf olan Dernek üyesi kuyumcular ürünlerini Üsküdar'daki müşterilere satmaktadırlar. Fakat müşterilerin İstanbul'daki diğer ilçelerden de altın alabilmeleri söz konusudur. Ayrıca çeyrek, yarım, Cumhuriyet türü altınların basımını yapan darphane, külçe altın fiyatının olduğu İstanbul Altın Borsası ve altın alım satımında en çok bilinen ve işlem hacmi yüksek olan Kapalıçarşı'da da İstanbul'da bulunmaktadır. Bu nedenle, İstanbul ili ilgili coğrafi pazar olarak belirlenmiştir.

I.2. Haklarında Soruşturma Yürütülen Taraf

I.2.1. Üsküdar Kuyumcular Derneği (Dernek)

120 Dernek 5253 sayılı Dernekler Kanunu'na uygun olarak 2005 yılı Mayıs ayında 7 kurucu üye ile kurulmuş olup savunma tarihi itibari ile 54 üyesi bulunmaktadır. Dernek Tüzüğü'nde Dernek'in amacı Üsküdar'da faaliyet gösteren kuyumcu esnafının daha verimli ve sağlıklı şartlarda çalışabilmesi için her türlü mesleki, ticari ve bilimsel çalışmayı yapmak olarak belirlenmiştir. Dernek, 4054 sayılı Kanun anlamında teşebbüs birliği niteliğindedir.

I.3. Yapılan Tespit ve Deliller

130 İlk inceleme, tarafın yazılı savunmaları ve soruşturma sürecinde 4054 sayılı Kanun'un 14, 15 ve 44. maddeleri uyarınca yapılan yerinde incelemeler ve ilgililerden bilgi isteme sonucunda elde edilen altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

140 1. İKO'nun web sitesinde de yer alan yayını İKO Bülteni'nin 2006 yılının 1. sayısında (yıl: 3 sayı: 34), İKO'nun kuyumcu esnafının dernek çatısı altında örgütlenmesi için İstanbul ilçelerinin yanı sıra yurt genelinde çalışmalarını sürdürdüğü belirtilerek, oluşumlar hakkında bilgi verilmiştir. İKO Bülteni'nde ve web sayfasında, İstanbul ilçelerindeki esnafın güvenliğinin yanı sıra en yoğun yaşadığı sorun olarak fiyat birlikteliğinin olmaması ve bu nedenle karlılığın
150 oldukça düşmesi gösterilmiş, günümüzde birçok sektörün yaşadıkları sıkıntıyı örgütlenerek çözüme yoluna gittiği belirtilmiştir. Kendisini Türk kuyumculuk sektörünün tepe örgütü olarak kabul eden İKO yönetim kurulu, ilçelerde faaliyet gösteren kuyumcuların dernek çatısı altında bir araya gelmeleri için destek vermektedir. Yazıda, Bahçelievler, Üsküdar, Yenibosna ve Silivri'de faaliyet gösteren kuyumcu esnafının örgütlenme çalışmalarına önceden başladığı ve Gaziosmanpaşa ilçesi esnafının da dernekleşme hazırlıkları içerisinde olduğu belirtilmiştir. Türkiye'de kuyumcu sayısının 40 bini bulmasının fiyat rekabetini gündeme getirdiği ve "fiyat kırma" şeklinde yaşanan rekabetin karlılığı azalttığı vurgulanarak, bir süre sonra rekabet nedeniyle kar etmekte zorlanan esnafın faaliyetine son vermek zorunda

160 kaldığı dile getirilmiştir. Fiyat rekabetini önlemenin ellerinde olduğu ve esnaf birlik içerisinde hareket eder ve fiyat düşürmekten vazgeçerse kazançlı çıkılacağı belirtilmiştir. Dernek kurma hazırlığı içindeki Gaziosmanpaşa'da faaliyet gösteren kuyumcular konu ile ilgili olarak görüşlerini bildirmiştir. Kuyumcu U. A., rekabet koşulları ve yasalardan dolayı faaliyet göstermelerinin gün geçtikçe zorlaştığını, rekabet nedeniyle malı satmak için ne gerekiyorsa yapıldığını belirtirken, kuyumcu S. S. bir araya gelemeyen kuyumcuların bazen yapılan listelere bile uymadıklarını, bu nedenle dernek kurulmasının iyi olacağını, ancak fiyat birliği sağlanması noktasında derneğin yaptırımının olması gerektiğini vurgulamıştır.

2. 10.3.2006 tarihli İKO Bülteninde ise, 2005 yılında kurulan Üsküdar Kuyumcular Derneği hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Esnaf arasındaki fiyatlarda yaşanan istikrarsızlığın dernekleşme ihtiyacını doğurduğu, 22 ayar bilezik ve sarrafiye ürünlerde günlük fiyat listeleri üzerinden satış yapılmaya başlandığı belirtilmiştir. Kuyumcu B. A. bu uygulamaya her semtte başlanması gerektiğini, çünkü müşterilerin bir semtte değil, birçok yerde fiyat araştırması yaptığını ifade etmiştir.

170 3. Dernek Tüzüğü'nün "Derneğin Faaliyet Konuları" başlıklı 5. maddesinde yer alan 3 numaralı düzenlemede Dernek faaliyetleri arasında, fiyat istikrarına riayet edilmesini sağlayacak tedbirler alınmasını sağlamak sıralanmıştır. Ayrıca "Üyelikten Çıkarılma" başlıklı 10. maddede genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına, Derneğin amaçlarına, tüzük ve yönetmeliklere aykırı davranan, yıllık aidat borcunu ödemeyen üyelerin Dernek'ten çıkartılacağı düzenlenmiştir.

180 4. 12.12.2006 tarihinde Dernek'te yapılan yerinde inceleme sırasında bir adet fiyat listesi bulunmuştur. Söz konusu fiyat listesinde has fiyat, 22 ayar bilezik ve ziynet altınlarının alış ve satış fiyatları yer almaktadır.

5. 12.12.2006 tarihinde yapılan görüşmede Dernek Başkanı M. T., borsadan alınan fiyatlar doğrultusunda fiyat listeleri oluşturulup üyelere dağıtıldığını, dağıtılan listelerdeki fiyatlara uyumun zorunlu olmadığını, fiyatlara uymayan üyelere herhangi bir yaptırım uygulanmasının mümkün olmadığını, üyelerin fiyatlara uyumunun denetlenmediğini, bu sebeple fiyat listelerinin tavsiye niteliğinde olduğunu ifade etmiştir.

190 6. Soruşturma döneminde görüşülen kuyumcular altın alış ve satış fiyatlarının belirlenmesinde Kapalıçarşı'dan öğrendikleri fiyatların yanı sıra Dernek tarafından dağıtılan fiyat listelerini de kullandıklarını ifade etmiştir. Dernek'in kuruluş amaçları arasında fiyat konusunda esnafı bilgilendirmek, fiyat istikrarı sağlamak ve esnaf arasında birlik, beraberlik ve dayanışma tesis etmek olduğu dile getirilmiştir. Dernek kurulmadan önce fiyat rekabeti yaşandığı bu sebeple müşterinin herkesi gezdiği ancak Dernek tarafından fiyat listeleri dağıtılmaya başlandığından bu yana kuyumcuların bu listelerdeki fiyatlara uymaya çalıştıkları beyan edilmiştir. Görüşülen üyeler fiyat listelerinin tavsiye niteliğinde olduğunu, fiyatlara uyumun denetlendiğini ve liste fiyatlara uymayan esnafın Dernek Başkanı tarafından uyarıldığını belirtmişlerdir.
200 Uyarıda bulunmak dışında Dernek tarafından herhangi bir cezai müeyyide

uygulanmadığı da ifade edilmiştir. Fiyat listelerine Dernek üyeleri tarafından mümkün olduğunca uyulduğu ancak sürekli müşterilere indirim yapılabildiği de belirtilen başka bir husustur.

I.4. Savunmalar ve Değerlendirilmesi

Tarafın ilk inceleme ve soruşturmada yer alan altın alış ve satış fiyatının belirlenmesine ilişkin tüm savunmaları incelenerek aşağıda değerlendirilmiştir. Savunmada;

210

- 2005 yılının Mayıs ayında kurulan Dernek'in amacının, üyelerin standartlara uygun mal satıp satmadıklarını denetleyerek tüketicinin mağduriyetini gidermek, meslek kurallarına aykırı hareket edenlere yazılı uyarıda bulunmak olduğu,

- İKO Bülteninde yer alan beyanların, Dernek'e bağlı Üsküdarlı kuyumcuların kendi görüş ve düşüncelerini yansıttığı,

220

- Üyelerin talebi doğrultusunda Dernek olarak günlük Borsa fiyatlarını aydınlatma amacıyla fiyat listesi halinde sundukları, dağıtılan bilgi ve tavsiye amaçlı listelerin uygulanmasının zorunlu olmadığı ve uyulmaması halinde herhangi bir yaptırım bulunmadığı,

- 24 ayar külçe altın, 22 ayar bilezik, Cumhuriyet altını, yarım, çeyrek ve Ata liranın fiyatlarının bildirildiği, Darphane tarafından üretilen malların maliyetlerinin her kuyumcu için aynı olduğu,

- Dernek'in tüketicilerin aldatılmaması için düşük ayarlı ürün denetimi yaptığı,

230

- Soruşturma Raporu'nda yer alan değerlendirmeler doğrultusunda Dernek Tüzüğü'nün 5. maddesinin 3. bendinin çıkarıldığı,

iddia edilmiştir.

Yukarıda yer verilen ilk inceleme döneminde tespit edilen İKO Bülteni'ndeki kuyumcu beyanından, Dernek'in kurulması ile birlikte dernek üyelerinin fiyat listeleri aracılığı ile aynı fiyattan satış yapmaya başladıkları izlenimi doğmaktadır. Nitekim soruşturma döneminde tespit edilen Dernek Tüzüğü'nün "Derneğin Faaliyet Konuları" başlıklı 5. maddesinin 3 numaralı paragrafında

240 Dernek faaliyetleri arasında, fiyat istikrarına riayet edilmesini sağlayacak tedbirler alınmasını sağlamak sıralanmıştır. Dernek savunmasında, üyelere bildirilen fiyatların uyulması zorunlu olmayan tavsiye niteliğinde fiyatlar olduğu iddia edilmektedir.

Soruşturma döneminde raportörlerce yapılan yerinde incelemeler sırasında, bildirilen fiyatlara uyma konusunda üyelere Dernek tarafından herhangi bir zorlamada bulunulduğu tespit edilememiştir. Ayrıca, görüşülen Dernek üyesi kuyumcuların büyük bir çoğunluğu da kendilerine bildirilen fiyatların bağlayıcılığı olmadığını, farklı fiyatlardan satış yapabildiklerini dile

250 getirmişlerdir. Bu çerçevede, Dernek tarafından bildirilen fiyatların tavsiye niteliğinde olduğu yönündeki savunma geçerli görülmüştür.

J. GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

J.1. Altın Alış ve Satış Fiyatının Belirlenmesi

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, "belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları" hukuka aykırıdır.

260

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının muafiyet için Kurul'a bildirilme yükümlülüğü 5388 sayılı Kanun ile ortadan kaldırılmıştır. Dolayısıyla, Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal içeren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlara Kurul'un re'sen muafiyet değerlendirmesi yapabilmesi mümkün olmuştur.

Bu noktada, Dernek'in tavsiye niteliğinde altın alış ve satış fiyatını belirlemesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri anlamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

270

4054 sayılı Kanun'un muafiyet verilmesinin koşullarını düzenleyen 5. maddesinde iki olumlu ve iki olumsuz koşul sayılarak, muafiyet verilecek olan anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararlarının bu dört koşulu birden sağlaması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Olumlu koşullardan ilki olan, malların üretim ve dağıtımında iyileşme ya da ekonomik veya teknik gelişme sağlama zorunluluğunun altın alış satış fiyatlarının Oda tarafından tavsiye edilmesi uygulaması ile sağlandığı kanaatine varılmıştır. Zira, her an değişmekte olan altın fiyatlarını takip etmek için gerekli teknik altyapının her bir kuyumcu tarafından ayrı ayrı kurulması zorunluluğu ortadan kalkmaktadır. Dernek tarafından açıklanan tavsiye niteliğindeki fiyatlar üyelerin altın fiyatlarındaki dalgalanmaları takip etmelerini kolaylaştırmakla kalmayıp, tüketicilerin de altın fiyatları konusunda bilinçlenmelerini sağlamaktadır.

280

Bir anlaşmaya muafiyet verilebilmesi için aranan ikinci olumlu koşul, malların üretim ve dağıtımında sağlanan ekonomik veya teknik gelişmeden tüketicilerin de yararlanabilmesi zorunluluğudur. Dernek'in tavsiye niteliğinde altın fiyatlarını açıklaması yukarıda da ifade edildiği üzere tüketicilerin fiyat konusunda bilinçlenmesini sağlayacaktır. Kuyumcuların altın fiyatlarını takip edebilmek için teknik altyapıya yapmaları gereken yatırımın düşmesi doğrudan kuyumcuların maliyetlerini düşürücü bir etki yaratacaktır. Bu da, piyasadaki rekabetin yoğunluğuna da bağlı olarak, tüketicilerin ürünlere daha ucuza ulaşabilmelerini sağlayacaktır.

290

Birinci olumsuz koşul; bir anlaşma, uyumlu eylem ya da teşebbüs birliği kararına muafiyet verilebilmesi için ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması gerekmektedir. Yıllık 400 tonu bulan altın, 200 tonu bulan gümüş işleme kapasitesine sahip olan ve yaklaşık 250.000

300 çalışanın istihdam edildiği Türkiye Kuyumculuk Sektörü ağırlıklı olarak küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. Türkiye Kuyumculuk Sektörü'nde atölye sayısı yaklaşık 10.000 civarındadır. Sektörde perakende satış yapan mağazaların sayısı ise 50.000 civarındadır. Genel olarak bakıldığında kuyumculuk sektöründe küçük ölçekli işletmelerin faaliyet gösterdiği görülmektedir. Mevcut dosya bakımından ele alındığında, Dernek'in tavsiye niteliğinde fiyat açıklamasının İstanbul ilinde faaliyet gösteren kuyumcular arasındaki rekabeti ortadan kaldırması gibi bir sonucunun olmayacağı kanaatine varılmıştır.

310 Muafiyet verilecek olan anlaşma, uyumlu eylem veya teşebbüs birliği kararında aranan ikinci olumsuz koşul, anlaşmadan beklenen faydanın sağlanabilmesi için zorunlu olandan daha fazla rekabet kısıtlamasının yer almamasıdır. Başka bir ifadeyle, muafiyet değerlendirmesi yapılan bir anlaşmada yer alan tüm rekabet kısıtlamalarının, üretimin, dağıtımın gelişmesi ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması ve bu iyileşmeden tüketicilerin yararlanabilmeleri için zorunlu olmalıdır. Dernek tarafından tavsiye niteliğinde altın fiyatlarının açıklanması uygulamasının bu koşulu da sağladığı kanaatine varılmıştır. Nitekim, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 62. maddesinde Odalara üyelerinin uygulayacağı fiyatların azami hadlerini belirleme yetkisi verilmiş bulunmaktadır ve uyulması zorunlu olmayan tavsiye niteliğinde fiyat açıklaması uygulaması azami fiyat uygulamasından daha az rekabeti sınırlayıcıdır.

320

Bu çerçevede, Dernek'in altın alış ve satış fiyatlarını üyelerine tavsiye niteliğinde bildirmesinin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki şartları sağladığı ve muafiyet alabileceği kanaatine varılmıştır.

330 Dernek'in altın alış ve satış fiyatlarını üyelerine tavsiye niteliğinde bildirmesinin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyet alabilecek nitelikte olmasına rağmen, Dernek Tüzüğü'nün 5. maddesinin 3 numaralı maddesi Dernek'in üyelerine bildirdiği fiyatların tavsiye niteliğinde olduğu konusunda şüphe doğurmaktadır. Soruşturma döneminde, bu şüpheyi ortadan kaldıracak şekilde Dernek'in Tüzüğü'nün 5. maddesinin 3 numaralı maddesini değiştirdiği anlaşılmaktadır.

K. SONUÇ

340 30.11.2006 tarih ve 06-86/1119-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen Üsküdar Kuyumcular Derneği hakkında soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapora, toplanan delillere, sözlü savunma toplantısındaki açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- a) Üsküdar Kuyumcular Derneği'nin üyelerine altın alış ve satış fiyatlarını tavsiye niteliğinde bildirmesinin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin a) bendine uygunluk gösterdiğine,

b) Bununla birlikte, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki koşulları sağladığından, sözü edilen uygulamaya bireysel muafiyet verilmesine,

350

2- Bu nedenle, dosya konusu hakkında 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca ceza takdirine yer olmadığına,

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.